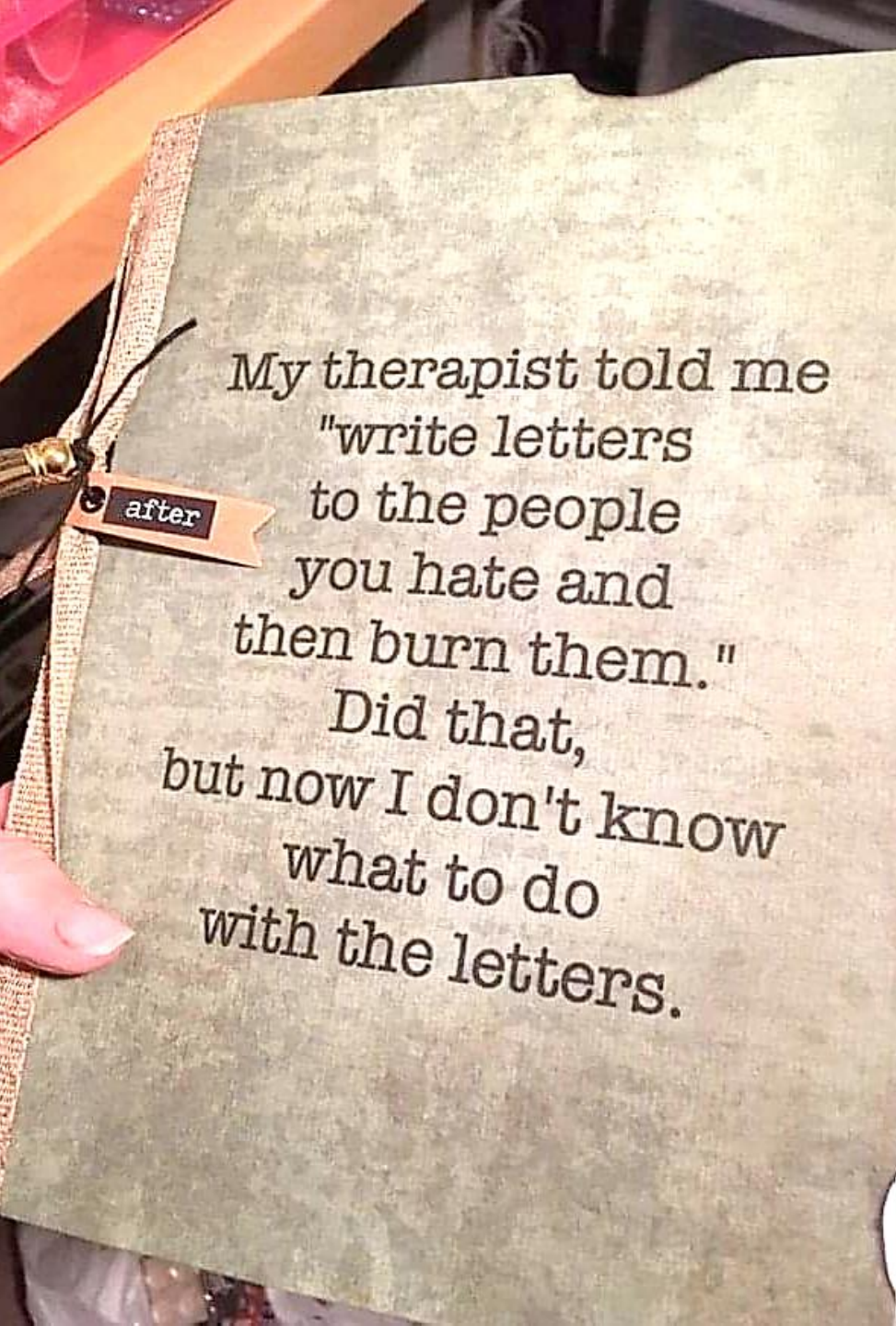

Tudományos szövegalkotás

8. Kötőjelek és mozgószabály. Lábjegyzetek. Hivatkozások.
Az előadás mint tudományos műfaj.

2023. 11. 14.

Biró Tamás, OR-ZSE

My therapist told me
"write letters
to the people
you hate and
then burn them."

Did that,
but now I don't know
what to do
with the letters.

Bemelegítő gondolatok...

Forrás: Facebook, 2022.

A mai óra tartalomjegyzéke

1. Lábjegyzetek, végjegyzetek
2. Egy újabb tudományos műfaj: az előadás
3. Kötőjelek és mozgószabály
4. Plágium, bevezetés a hivatkozási rendszerekbe *(ha belefér)*

A mai óra tartalomjegyzéke

- 1. Lábjegyzetek, végjegyzetek**
2. Egy újabb tudományos műfaj: az előadás
3. Kötőjelek és mozgószabály
4. Plágium, bevezetés a hivatkozási rendszerekbe *(ha belefér)*

Lábjegyzetek, végjegyzetek

Lábjegyzetek

Hagyományos felfogás: minél több, minél hosszabb lábjegyzet, annál tudományosabb. Modern pragmatikus angolszász felfogás: ne legyenek lábjegyzetek. (Ha fontos: a főszövegbe. Ha nem: hagyd ki.)

A lábjegyzetek fajtái, funkciói:

1. Magyarázó információ a kevésbé tájékozott olvasó számára.
(A tudományos műfajban kevésbé bevett. Rejtett segítség a főszövegbe?)
2. További információ hol lelhető fel az adott témában.
3. A főszöveg gondolatmenetét megtörő további gondolatok.
4. **Hivatkozás:** egyes hivatkozási rendszerekben a hivatkozott mű megjelölése + a hivatkozott művön belül a pontos hely (oldalszám)

Magyarázó információ becsempészése

A Misna¹ (m Szukka 1,1) szerint a kóser szukka² legalább 10 tefah³ széles és legfeljebb 20 ama⁴ magas.

¹ Misna: r. Jehuda ha-Naszi által az i. sz. 2-3. században megszerkesztett törvénykönyv.

² Szukka: ünnepi sátor, amelyet szukkot előtt állítunk fel.

³ Tefah: ököl, kb. 8-10 cm. ⁴ Ama: könyök, kb. 48-60 cm.

**Nem kell kislexikont írni,
csak annyi információt,
amennyi a főszöveg
megértéséhez kell.**

Az i. sz. 2-3. századi törvénykönyv, a Misna (m Szukka 1,1) szerint a rituálisan megfelelő szukka, azaz ünnepi sátor legalább 10 tefah (ököl) széles és legfeljebb 20 ama (könyök) magas.

Az olvasó utánanézhethet a kevésbé fontos részleteknek.

Lábjegyzetek

Hagyományos felfogás: minél több, minél hosszabb lábjegyzet, annál tudományosabb. Modern pragmatikus angolszász felfogás: ne legyenek lábjegyzetek. (Ha fontos: a főszövegbe. Ha nem: hagyd ki.)

A lábjegyzetek fajtái, funkciói:

1. Magyarázó információ a kevésbé tájékozott olvasó számára.
(A tudományos műfajban kevésbé bevett. Rejtett segítség a főszövegbe?)
2. További információ hol lelhető fel az adott témában.
3. A főszöveg gondolatmenetét megtörő további gondolatok.
4. **Hivatkozás:** egyes hivatkozási rendszerekben a hivatkozott mű megjelölése + a hivatkozott művön belül a pontos hely (oldalszám)

Lábjegyzetek

⁵⁷ Frojimovics Kinga bemutatja, hogy a Rabbiképzőből kikerült „doktor-rabbik” miként formálták a neológ identitást történetírói munkásságuk révén. Frojimovics Kinga: A „doktor-rabbik” nagy nemzedéke Magyarországon: a neológ identitás kialakítása a történetírásen keresztül. In: Zsengellér József (szerk.): *Széfer József: A tanítványok tanulmánykötete a tanítómester (Rabbi), Prof. Dr. Schweitzer József tiszteletére, 80. születésnapja alkalmából*. Open Art, Budapest, 2002, pp. 221–239.

Akár a magyarországi zsidóság átfogó történetét, akár közösségük történetét dolgozták fel, a neológ rabbik narratívái – hangsúlyaik és szempontjaik – tudatosan vagy ösztönösen az antiszemita támadások és az ortodoxia részéről érkező vádak ellen védték meg a neológ zsidóságot. Amit Frojimovics nem tesz szóvá, az a historiográfia meglepően magas aránya egyéb területekkel szemben. A neológ identitást meg lehetett volna alapozni mind hagyományos rabbinikus műfajok (például exegézis és halákha), mind más tudományterületek (például filozófia, néprajz, a huszadik század elején induló vallásszociológia és valláspszichológia) művelésével is. De a neológ rabbik, ha egyáltalán foglalkoztak ezekkel a területekkel, kevésbé törekedtek a neológia meghatározására, elhatárolására más irányzatoktól. Személyes tapasztalatom szerint a két-három generációval későbbi neológ rabbik gondolkodásában is még mindig a történeti szemlélet dominál.

⁵⁸ Kecskeméti Lipót: *Egy zsidó vallás van-e, több-e?* Sonnenfeld Adolf: Nagyvárad, 1913, p. 203.

hivatkozás
további releváns
szakirodalomra

a cikk gondolat-
menetébe nem
illeszkedő,
további
(„mellékes”)
gondolatok

hivatkozás: tisztán
bibliográfiai adat

Lábjegyzetek és végjegyzetek

Egy műben vagy lábjegyzetek, vagy végjegyzetek vannak. De a kettőt szinte soha nem keverjük!

- A végjegyzet nem hivatkozáslista!
(A numerikus hivatkozási rendszerekről később.)
- A végjegyzet ugyanolyan, mint a lábjegyzet, de a mű végén található.
- Előnyei: régen könnyebb volt gépelni; nem zavarja a szedéstükröt; nem vonja el az olvasó figyelmét a főszövegtől.
- Hátránya: ha az olvasó meg akarja nézni, a mű végére kell lapoznia.

Ha végjegyzeteket kell használnunk, csak végszükség esetén éljünk vele!

Lábjegyzet: az olvasók egy része elolvassa, a főszöveg lendületének megtörése árán is.

Végjegyzet: kizárólag az olvassa el, aki valaminek tényleg alaposabban utána akar nézni.

A mai óra tartalomjegyzéke

1. Lábjegyzetek, végjegyzetek
- 2. Egy újabb tudományos műfaj: az előadás**
3. Kötőjelek és mozgószabály
4. Plágium, bevezetés a hivatkozási rendszerekbe *(ha belefér)*

Egy újabb tudományos műfaj:
az előadás

Két hét múlva:

November 28.: hallgatói kiselőadások!

**A prezentációkat óra előtt
(23:59-ig) küldjék át nekem!**

ppt, pptx, pdf... formátumokban

Beadandó feladat következő alkalomra (nov. 21.)

- Választottak egy témát.

Végiggondolták, hogy miről fognak írni. Megvan a szerkezete.

Írtak már róla legalább egy oldalt.

- Készítsenek róla prezentációt, ppt(x) vagy más formátumban.

Legyen címlap és záró dia. Kövesse a tervezett dolgozat szerkezetét.

- Töltsék fel **pdf-ként** a Moodle-ba.

Üzenet: az előadásuk csak
11.28-án lesz, de időben el kell
kezdeni készülni rá. Nem elég az
utolsó pillanatban.

Max. 10 perces előadás!

Kiselőadás

- A prezentáció szintén tudományos műfaj. Tudományterülettől függ:
Előre megírt és fejből megtanult előadás? Előre megírt és felolvasott előadás?
Spontán előadás? Vagy fél-spontán előadás prezentáció segítségével?
- A ppt/pptx-készítés fortélyai.
Alternatívák: *Prezi, LaTeX, Keynote, Google Office, Libre Office, Open Office* stb.
Alternatíva: **handout** (kiosztmány), ill. kivetített handout (*Word, html...*).
- Előadások: fontos előmunkálat egy mű (pl. szakdolgozat) elkészítéséhez.
- November 28. és utána (?): kutatási prezentációk.

Egy (konferencia)előadás funkciói

- Előmunkálat egy nagyobb mű *(pl. cikk, szakdolgozat, könyv)* elkészítéséhez:
  - A prezentáció elkészítésével, a gyakorlással, majd az előadással többször is meg kell fogalmaznom, át kell fogalmaznom a gondolataimat.
  - Kérdések, visszajelzések: új szempontok, új részletek, új ötletek merülhetnek fel, problémákkal szembesülök, ellenvetésekre kell választ megfogalmaznom.
  - Egy-egy előadás gyakran a kutatási programnak csak egy aspektusát dolgozza ki.
- Saját munkám reklámozása, hogy a tudományos diskurzus részévé váljak:

Tessék elolvasni

az erről a témáról megjelent / rövidesen megjelenő művemet is!

Előadás egy egyetemi kurzuson

- Előmunkálatok a saját dolgozat készítéséhez.
- Időmenedzsment: a szorgalmi időszakban is haladni kell a munkával.
- A másik hallgató munkáját megismerve szélesedik a hallgató látóköre (olyan témák, amelyek esetleg nem értek volna bele a kurzusba).
- A másik hallgató „jógyakorlatait” (*good/best practices*) megfigyelheti és átveheti.
A másik hallgató „rosszgyakorlatait” megfigyelheti és elkerülheti.

Egy (kis)előadás szerkezete

- Címoldal: *cím, alcím, előadó, társszerzők, affiliáció, alkalom, támogató szervezet...*
- Bevezetés: a téma meghatározása

• Tartalomjegyzék: miről fogok beszélni?

• 1. rész

• 2. rész

• ...

• Összefoglalás: miről beszéltem?

• Köszönetnyilvánítás

*Köszönöm
a figyelmet!*

Kérdések?

A tartalomjegyzéket tartalmazó dia megisméltése, de legalább szóban utalás a struktúrára: mostanáig erről volt szó, most erről lesz szó.

Prezentáció címlapja

cím

EARLY MODERN CHRISTIAN HEBREW

alcím

A HITHERTO OVERLOOKED VARIETY OF MEDIEVAL HEBREW

szerző

Tamás Biró

ELTE Eötvös Loránd University, Budapest (Hungary), and
Jewish Theological Seminary – University of Jewish Studies

alkalom

*11th EAJS Congress,
Kraków, 19 July 2018*

affiliáció(k)

társszerzők,
kutató-
csoport,
projekt

*Hebrew Carmina Gratulatoria of the
Hungarian Peregrines in the 17th century
(K-125486) PI: József Zsengellér*

NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT
AND INNOVATION OFFICE
HUNGARY

PROJECT
FINANCED FROM
THE NRDI FUND
MOMENTUM OF INNOVATION

finan-
szírozó
forrás

Prezentáció címlapja és záró oldala

(lehet „keretes szerkezet”)

Modes of religiosity and
the history of Jewish rituals

Interpreting Rituals, Leiden, 29-31 October 2018

Tamás Biró

tamas.biro@btk.elte.hu, <http://birot.web.elte.hu/>
ELTE Eötvös Loránd University

birot@or-zse.hu, <http://www.or-zse.hu/>
Jewish Theological Seminary – U. of Jewish Studies

Thank you for your attention!

Tamás Biró

tamas.biro@btk.elte.hu, <http://birot.web.elte.hu/>
ELTE Eötvös Loránd University

birot@or-zse.hu, <http://www.or-zse.hu/>
Jewish Theological Seminary – U. of Jewish Studies
Budapest, Hungary

Prezentáció a tudományos életben

- Sokszor intézményi sablon vagy a támogató szervezet sablonja.
- Nem szokás beanimálni, nincs csilivili. Hanem szolid elegancia.
- Olvasható legyen, például a háttér ne zavarja az olvasást.
- Az ízlés tudományterületenként változik.

Figyelje meg tapasztalt kollégáit, hogy mi a jógyakorlat a saját területén!

- Ne legyen túlzásúfolt. Ne az elmondandó szövegét írja le.
- Az illusztrációknak legyen funkciója.

Prezentáció a tudományos életben

- Sokszor intézményi sablon vagy a támogató szervezet sablonja.
- Nem szokás beanimálni, nincs csilivili. Hanem szolid elegancia.
- Olvasható legyen, például a háttér ne zavarja az olvasást.
- Az ízlés tudományterületenként változik.

Figyelje meg tapasztalt kollégáit, hogy mi a jógyakorlat a saját területén!

- Ne legyen túlzásfolt. Ne az elmondandó szövegét írja le.
- Az illusztrációknak legyen funkciója.

Prezentáció a tudományos életben

- Két műfaj, két funkció: *(figyeljék majd meg, mely előadónál milyen arányban ez vagy az...)*

Mellékletek az előadás tartalmához

- Régebben *handout*, diavetítő, írásvetítő.
- Szóban nem átadható, de lényeges információ: forrásszövegek, szobrok és festmények, térképek, táblázatok és grafikonok, zene, stb.

Vizuális segítség az előadás követéséhez

- Régebben *handout*, vagy nem volt.
- Hallgatóság nem követ 100%-ig, ezért célokom, hogy követhetőbb legyen a gondolatmenetem, jobb hatásfokkal menjen át az üzenetem.

Prezentáció a tudományos életben

A prezentáció további funkciói:

- Olyan információk átadása, amelyek nem férnek bele az előadás szóban elhangzó szövegébe.
- Ilyen információ például egy publikáció adatai (például a saját publikációm bibliográfiai adatai, amelyet így reklámozhatok).
- Legyen valami, amit az előadásról a hallgatók hazavihetnek → *handout*. Az előadás elkérhető („ha küldök egy emailt, megtenné, hogy átküldi az előadását?”), vagy az előadó honlapjáról letölthető.

Beadandó feladat következő alkalomra (nov. 21.)

Üzenet: az előadásuk csak
11.28-án lesz, de időben el kell
kezdeni készülni rá. Nem elég az
utolsó pillanatban.

Max. 10 perces előadás!

- Választottak egy témát.
Végiggondolták, hogy miről fognak írni. Megvan a szerkezete.
Írtak már róla legalább egy oldalt.
- Ha nincs így, pótolják. Ha így van, bővítsék két oldalra (*azaz: dolgozzanak rajta*).
- Készítsenek róla prezentációt, ppt(x) vagy más formátumban.
Legyen címlap és záró dia. Kövesse a tervezett dolgozat szerkezetét.
- Töltsék fel **pdf-ként** a Moodle-ba.

A mai óra tartalomjegyzéke

1. Lábjegyzetek, végjegyzetek
2. Egy újabb tudományos műfaj: az előadás
- 3. Kötőjelek és mozgószabály**
4. Plágium, bevezetés a hivatkozási rendszerekbe *(ha belefér)*

Kötőjelhasználat és mozgószabályok

Kötőjel-használat? Kötő-jelhasználat?

Ja igen, mert egy kuflinál mindig kell, hogy legyen zseb-állathatározó, arra az esetre, ha egy nagyranőtt lény meg akarná enni a reggelijét.

- A medvegyík kedvence a ragyás banánfüge... – olvasta Fityirc.
- Ragyásbanánfüge-bokrokat arrafelé találtok! – mutatott a távolba a csőrével egy arra repülő kanyarkuvik.

Hol miért
van
kötőjel?

Dániel András, Brumi óriás lesz, in *idem: Kuflik a hóban*, Pozsonyi Pagony Kft: Budapest, 2016.

Egybeírás vagy különírás?

- Jelzős szerkezetek (**melléknév + főnév**) **különírva**

(ragyás banánfüge –
vö. fajnevek írása)

- Például: *piros virág, reggeli ima, zsidó felvilágosodás*
- Kivéve, ha jelentésváltozás történik: *szárazföld* (≠ 'nem nedves föld')
gyors írás (= 'sebes írás') ↔ *gyorsírás* (= 'sztenográfia')

FŐNÉV + FŐNÉV

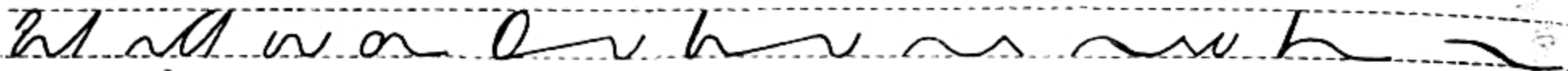
- Jelölt birtokos szerkezetek **különírva**

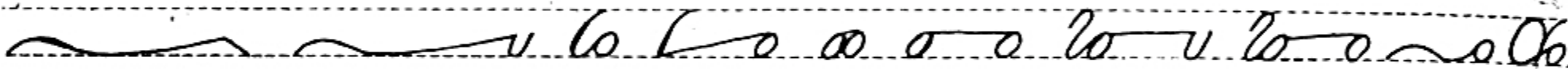
- Egyéb jelölt szerkezetek **különírva**

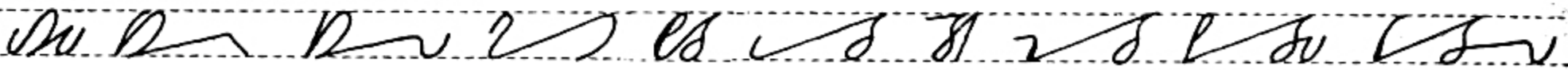
- Kivéve, ha jelentésváltozás történik:
földön futó (bogár) ↔ *földönfutó* (= 'hontalan ember')

- Jelöletlen szókapcsolatok **egybeírva**

(*medvegyík, kanyarkuvik*)

menet nevet len zene szán banán nyer nyaral tanya anya

nyár nyél vas fás sas sás mesél mesés nyes feszes

lehel fehér tehén méh dac léc ecet akác Pécel fácán

Gyorsírás (sztenográfia, ami nem feltétlenül 'sebes írás')

A kép forrása: <http://files.gyorsiras.webnode.hu/200000027-5d8a560762/5.%20lecke%202.JPG>

Többszörösen összetett szavak (AkH12 139. §)

„A hosszú összetett szavakat bizonyos esetekben célszerű kötőjellel tagolni, hogy könnyebben olvashatók legyenek.”

- „A két egyszerű közszóból alakult alárendelő összetételeket (akárhány szótagból állnak is) egybeírjuk, például: **asztallap, felezőegyenes, matematikatanítás, nitrogénasszimiláció, paradicsomsaláta, televíziókészülék, teljesítménynövekedés**. De: **sakk-kör** stb.”
- „A kettőnél több szóból alakult (úgynevezett többszörös) összetételeket hat szótagig kötőjel nélkül egybeírjuk, például: **cseppkőbarlang, élelmiszeripar, gépkocsivezető, ivóvízellátás, mértékegységrendszer, nyersolajmotor, rendőrijárőr, tapétaszaküzlet, tűzoltólaktanya**.”

Többszörösen összetett szavak (AkH12 139. §)

- „A hat szótagonál hosszabb többszörös összetételeket kötőjellel tagolhatjuk a két fő összetételi tag határán, például: **csapatzászló-avatás, dokumentumfilm-bemutató, foszforműtrágya-gyártás, könyvritkaság-gyűjtemény, munkaerő-nyilvántartás, tornász-csapatbajnokság**. Kivétel: **akasztófárávaló, fizetővendéglátás, pénzügyminisztérium, valószínűségszámítás** stb. (Vö. 134. [kialakult szokás])

A szótagszámlálás szempontjai a következők:

- Szótagszámon az összetett szó jel és rag nélküli alakjának szótagszámát értjük: **anyagcserezavar(a), jogsegélyszolgálat(hoz)** stb.
- A képző – az *-i* kivételével – beleszámít a szótagszámba: **divatlapszerkesztő, divatlap-szerkesztőség; adó-visszatérítés, adó-visszatérítési** (kötelezettség); azonban: **híradástechnikai, munkaerőpiaci, szakközépiskolai;** stb.
- Gyakorlati megfontolásból az igekötők közül csak a két vagy több szótagúakat tekintjük külön összetételi tagnak, például: **adat-visszakeresés, előadó-művészet,** azonban: **befogadóképeség, szövegkiegészítés.**”

Többszörösen összetett szavak (AkH12 139. §)

- Az egyébként szabályos, de túl hosszú összetett szavak elkerülhetők:

gépkocsivezető-tanfolyam

= *gépkocsivezetői tanfolyam*

anyagcserevizsgálat-kérés

= *anyagcsere-vizsgálat kérése*

békeszerződéstervezet-kidolgozás

= *a békeszerződés tervezetének kidolgozása*

iskolaigazgatóhelyettes-kinevezés

= *iskolaigazgató-helyettesi kinevezés*

tervezőiroda-vezető

= *tervezőirodát vezető*

Bizonyos kivételektől eltekintve, a toldalékkal jelölt szókapcsolatokat különírjuk. A jelöletlen szókapcsolatokat írjuk egybe.

- További speciális esetek: lásd még AkH12 140. és 141. §§-t is.

Feladat:
egyszerűsítsük a következő szóösszetételeket

<i>havdalagyertya-készítő kisiparos</i>	
<i>bibliai héber-oktatás</i>	
<i>judaisztika tanár-képzés</i>	
<i>jomkippur-búcsúztató szertartás</i>	
<i>szakdolgozat cím-bejelentő lap</i>	
<i>kora újkor-vizsga</i>	
<i>Moses Mendelssohn-élelmű</i>	

Feladat: egyszerűsítsük a következő szóösszetételeket

<i>havdalagyertya-készítő kisiparos</i>	<i>havdalagyertyát készítő kisiparos</i>
<i>bibliaihéber-oktatás</i>	<i>bibliai héber oktatása</i>
<i>judaisztikatanár-képzés</i>	<i>judaisztikatanárok képzése</i>
<i>jomkippur-búcsúztató szertartás</i>	<i>jom kippurt búcsúztató szertartás</i>
<i>szakdolgozatscím-bejelentő lap</i>	<i>szakdolgozati címet bejelentő lap</i> <i>szakdolgozat címét bejelentő lap</i>
<i>koraújkor-vizsga</i>	<i>kora újkorról szóló vizsga</i>
<i>Moses Mendelssohn-élelmű</i>	<i>Moses Mendelssohn életműve</i>

A három ún. *mozgószabály*

1. Többszörösen összetett szavakhoz újabb elem járul:

kerekasztal-konferencia

→ *kerekasztalkonferencia-szervezés*

békeszerződés-tervezet

→ *békeszerződéstervezet-kidolgozás*

anyagcsere-vizsgálat + -féleség

→ *anyagcserevizsgálat-féleség*

Újpest–Sopron + labdarúgó-mérkőzés

→ *Újpest–Sopron-labdarúgómérkőzés*

Azonban:

A-vitamin

→ *A-vitamin-hiány*

spicc-cipő

→ *spicc-cipő-szaküzlet*

Lásd például, és lásd a további kivételes eseteket is:

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jegyzetek_a_nyelvrol/24_mozgszablyok.html

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mozg%C3%B3szab%C3%A1ly>

A három ún. *mozgószabály*

2. Különírt szókapcsolathoz újabb elem járul:

régi pénz → *régipénz-gyűjtemény* (≠ *régi pénzgyűjtemény*)

házi feladat → *matek-házifeladat, házifeladat-írás*

verseny vitorlás hajó → *verseny-vitorláshajó*

Azonban: *T dugó csere* → *T dugó csere*

festett tapéta bolt → *festett-tapéta-bolt*

Lásd például, és lásd a további kivételes eseteket is :

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jegyzetek_a_nyelvrol/24_mozgszablyok.html

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mozg%C3%B3szab%C3%A1ly>

A három ún. *mozgószabály*

3. Közös taggal rendelkező (mellérendelő) összetételek összevonása:

szövőipar és fonóipar

→ *szövő-fonó ipar*

kajakverseny és kenuverseny

→ *kajak-kenu verseny*

valutavétel és valutaeladás

→ *valuta vétel-eladás*

Azonban:

gyorsírás és gépírás → *gyors- és gépírás* (NB: szóköz a kötőjel után!)

egyszáz és kétszáz → *egy-kétszáz*

Ld. még: *csirke far-hát,*
nap-éj egyenlőség (AkH 12)

Lásd például, és lásd a további kivételes eseteket is :

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jegyzetek_a_nyelvrol/24_mozgyszablyok.html

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mozg%C3%B3szab%C3%A1ly>

Feladat

<i>sófár + fúvás</i>	
<i>bár micvo + ünnepség</i>	
<i>emancipációs + törvény</i>	
<i>egyenjogúsítás + kora</i>	
<i>szombati + gyertya + tartó</i>	
<i>havdala + gyertya + tartó</i>	
<i>Dávid + ház</i>	
<i>Bar Kochba + felkelés</i>	

<https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/default/kulegy#>

Feladat

<i>sófár + fúvás</i>	<i>sófárfúvás</i>
<i>bár micvo + ünnepség</i> <i>bármicvo + ünnepség</i>	<i>bármicvo-ünnepség</i> <i>bármicvoünnepség</i>
<i>emancipációs + törvény</i>	<i>emancipációs törvény</i>
<i>egyenjogúsítás + kora</i>	<i>egyenjogúsítás kora</i>
<i>szombati + gyertya + tartó</i>	<i>szombati gyertyatartó (szombatigyertya-tartó)</i>
<i>havdala + gyertya + tartó</i>	<i>havdalagyertya-tartó / havdala-gyertyatartó</i>
<i>Dávid + ház</i>	<i>Dávid-ház</i>
<i>Bar Kochba + felkelés</i>	<i>Bar Kochba-felkelés</i>

<https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/default/kulegy#>

A mai óra tartalomjegyzéke

1. Lábjegyzetek, végjegyzetek
2. Egy újabb tudományos műfaj: az előadás
3. Kötőjelek és mozgószabály
4. **Plágium, bevezetés a hivatkozási rendszerekbe** *(ha belefér)*

Hivatkozások (1. rész)

Bármit is választ,
legyen konzisztens!

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Általános javaslatok:

- Minél többet olvasson tudományos szakirodalmat, és közben...
- ... figyelje meg, hol hogyan hivatkoznak, milyen rendszer használnak.

A plágium fogalma

– bevezetés a hivatkozási rendszerekhez

- Plágium:

más szellemi termékének sajátként történő feltüntetése,
vagy olyan helyzet teremtése, hogy az olvasó ezt akként értheti.

- Fajtái:

1. Nagyobb terjedelmű összefüggő szöveg jelöletlen, szó szerinti átvétele.
2. Egy-egy mondat vagy mondatdarab jelöletlen, szó szerinti átvétele.
3. Információ, adatok, gondolatok jelöletlen (nem szó szerinti) átvétele.
4. Mozaikplágium: egy-egy kifejezés jelöletlen átvétele.

NB: Túl sok szó szerinti idézet idézőjelben töredezetté teszi a szöveget.

A plágium fogalma

– bevezetés a hivatkozási rendszerekhez

- Plágium:

más szellemi termékének sa
vagy olyan helyzet teremtése, hogy a

*Nem elegendő,
ha a felhasznált irodalom
megjelenik a dolgozat végén
a bibliográfiában!*

- Fajtái:

1. Nagyobb terjedelmű összefüggő szöveg jelöletlen, szó szerinti átvétele.
2. Egy-egy mondat vagy mondatdarab jelöletlen, szó szerinti átvétele.
3. Információ, adatok, gondolatok jelöletlen (nem szó szerinti) átvétele.
4. Mozaikplágium: egy-egy kifejezés jelöletlen átvétele.

NB: Túl sok szó szerinti idézet idézőjelben töredezetté teszi a szöveget.

A plágium fogalma

– bevezetés a hivatkozási rendszerekhez

- Plágium:

Biró Tamás, 'Forrásmegjelölés és bibliográfia' (kurzuskiegészítő anyag, OR-ZSE, 2019), p. 1, <http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>.

más szellemi termékének sajátként történő feltüntetése, vagy olyan helyzet teremtése, hogy az olvasó ezt akként értheti.

- Miért baj? Miért kell lehivatkozni a forrásaimat?

1. Csalás. Szellemi termék „eltulajdonítása”, „lopása”. Egyetemi kontextusban: bírálók félrevezetése, akik így nem tudják megítélni a hallgató tudását.
2. Tisztelet a szerzőnek. „Fizetség” azért, mert felhasználom a munkáját.
3. Felelősség áthárítása.

Jövő héttől: hivatkozási rendszerek megismerése.

Hivatkozások: miért?

Primer források

például: 2Mózes 12,2.

Szekunder források

például: Kovács 2014, p.4.

- A szó szerinti idézet helye: honnan van?

De nem csak a szó szerinti idézet esetén kell megadni a forrást:

- A plágium (más szellem termékének „ellopása”) elkerülése.
- Tisztelet a szerzőnek: hivatkozással „fizetünk” a munkájáért.
- A felelősség áthárítása: nem tudok mindent személyesen ellenőrizni.

Hivatkozások: hogyan?

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

*Hivatkozás vs. (láb/vég)jegyzet:
két külön dolog, ami összekapcsolódhat.*

Hivatkozások: hogyan?

1. lépés

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?

- a) Szó szerinti idézet: idézőjelben vagy másként jelölve.
- b) Nem szó szerinti idézet: mástól átvett információ, adat, gondolat, kifejezés.

2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.

3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Hivatkozások: hogyan?

2. lépés

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
  - a) Lábjegyzet (vagy végjegyzet)
  - b) Szerző-évszám rendszer
  - c) Egyebek
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Hivatkozások: hogyan?

3. lépés

Három fázis:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a forrást a szövegemben.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában:
  - a) Szemináriumi dolgozatban, szakdolgozatban stb.: kötelező formai elem!
Máshol: stíluslaptól függ.
  - b) Primer és szekunder források különválasztása.

A hely pontos megadásával:
oldalszámmal.

Csak a művek felsorolása

Eddigiek összefoglalása: hivatkozások

- Primer források: például bibliai, talmudi, stb. – amiről írunk.
(Lehet modern is, ha modern szerzőről írunk.)
- Szekunder források: szakirodalom – akik már korábban írtak ugyanerről.
(Főszabály: csak kimondottan tudományos jellegű művek.)
- Hivatkozások a főszövegben (vagy lábjegyzetben szekunder források esetén).
- Bibliográfia: szekunder források (és esetleg primer források, külön).

Következő hétre

Beadandó feladat következő alkalomra (nov. 21.)

- Választottak egy témát.

Végiggondolták, hogy miről fognak írni. Megvan a szerkezete.

Írtak már róla legalább egy oldalt.

- Készítsenek róla prezentációt, ppt(x) vagy más formátumban.

Legyen címlap és záró dia. Kövesse a tervezett dolgozat szerkezetét.

- Töltsék fel **pdf-ként** a Moodle-ba.

Üzenet: az előadásuk csak
11.28-án lesz, de időben el kell
kezdeni készülni rá. Nem elég az
utolsó pillanatban.

Max. 10 perces előadás!

? KÉRDÉSEK ?

*Köszönöm a figyelmet,
vizontlátásra jövő héten!*

